

LUNDS
UNIVERSITET

BESLUT

Diarienummer V 2026/544

Datum 2026-05-13

Adressat

Justitiedepartementet

Rektor

Yttrande över betänkandet 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2)

Ert diarienummer: Ju2026/00079

Lunds universitet har fått möjlighet att yttra sig över rubricerad remiss. Då betänkandet bedöms vara en expertremiss och expertisen finns inom flera verksamheter har universitetet valt att bifoga de yttranden som inkommit från fakulteterna i sin helhet.

Beslut

Beslut att avge de bilagda yttrandena från Juridiska fakulteten och Samhällsvetenskapliga fakulteten har fattats av undertecknad rektor i närvaro av förvaltningschef Susanne Kristensson efter hörande av representant för Lunds universitets studentkårer och efter föredragning av administratör Anton Jönsson, Universitetsledningens stab.

Erik Renström

Dokumentet är signerat digitalt, se slutet av dokumentet.

Juridiska fakultetsstyrelsen
Torvald Larsson, universitetslektor
Vilhelm Persson, professor

Remiss: 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2)

Ju2026/00079

Juridiska fakultetsstyrelsen, som har beretts tillfälle att yttra sig över rubricerat betänkande, får härmed avge följande yttrande. Yttrandet har utarbetats av universitetslektor Torvald Larsson och professor Vilhelm Persson.

I detta delbetänkande lämnas förslag till samlade reformer av valsedelssystemet. Förslagen innebär bland annat att valadministrationen ska ta över ansvaret för att distribuera samtliga valsedlar till val- och röstningslokaler, att partivalsedlar (som saknar kandidatuppgifter) inte längre ska användas vid val och att det införs specifika krav för att partier ska få delta med egna, partispecifika, valsedlar i val. Kommittén lämnar också förslag för att förhindra att en person som kandiderar i flera kommuner eller regioner samtidigt.

Fakultetsstyrelsen, som i tidigare remissvar har påtalat behov av en utredning av valsedelssystemet, välkomnar kommitténs utvärdering. Bakom utredningens förslag ligger viktiga principiella avvägningar.

Vad gäller förslaget om att hanteringen av valsedlar ska överlåtas till valadministrationen, visar utredningen på de fördelar det skulle medföra (avsnitt 7.3). En centralisering av hanteringen till en aktör innebär emellertid att det ställs ännu högre krav på den aktören. Om den av någon anledning fallerar uppkommer större problem för systemet i stort. Andra aktörer kan inte kompensera för bristerna.

Fakultetsstyrelsen anser därför att det behövs en analys av de ökade risker för sårbarhet som en centralisering skulle medföra.

Andra principiella avvägningar hänger samman med de förslag som syftar till att minska antalet valsedlar (avsnitten 7.4–6). Å ena sidan står intresset av att alla väljare ska kunna uttrycka sin vilja och ha möjlighet att beakta även händelser nära inpå valet. Å andra sidan står administrativa, praktiska och ekonomiska begränsningar.

Fakultetsstyrelsen anser att ett det ur demokratisk synvinkel krävs att väljarperspektivet generellt sett väger tyngre än administrativa hinder. I utredningens motiveringar ges emellertid tidvis intrycket att administrativa aspekter väger minst lika tungt. Exempelvis anger utredningen (s. 185): ”För att inte antalet valsedlar ska bli för stort ska det införas en maximigräns för hur många kandidatvalsedlar ett parti ska kunna beställa. Kommittén föreslår därför att ett parti som mest ska kunna beställa kandidatvalsedlar motsvarande 0,5 gånger antalet röstberättigade.” Det ges inte någon närmare motivering till just denna gräns eller vilka följder som skulle uppkomma om antalet skulle bli ”för stort”. Måhända skulle det också kunna finnas mindre ingripande sätt att minska antalet valsedlar, såsom att minska det antal som partier kan få på statens bekostnad enligt 6 kap. 8 § vallagen (2005:837).

Utredningen medger att (s. 217): ”För de väljare som röstar på något av de partier som inte uppfyller kraven för att delta med kandidatvalsedlar kommer röstningen att bli *något* mer komplicerad eftersom de kommer behöva tillskriva partibeteckningen och eventuellt kandidatnamn på en blank valsedel.” (vår kurs.) Fakultetsstyrelsen anser att det snarare skulle bli *väsentligt* mer komplicerat. Så är särskilt fallet för väljare som av någon anledning har skrivsvårigheter.

Fakultetsstyrelsen anser att väljarperspektivet bör ges tydligare företräde i den fortsatta beredningen av ärendet. Innan det sker är det svårt att bedöma de avvägningar som utredningen har gjort.

Enligt delegation

Torvald Larsson

Vilhelm Persson

SAMHÄLLS- VETENSKAPLIGA FAKULTETEN

REMISSYTTRANDE

Diarienummer V 2026/544

*Datum 2026-04-28**Rektor*

Dekan

Yttrande för remissen: 710 miljoner skäl för reformer (SOU 2026:2)

Samhällsvetenskapliga fakulteten vid Lunds universitet, som anmodats att yttra sig över rubricerade remiss, avger följande yttrande. Yttrandet har utarbetats av Annika Fredén, vid Statsvetenskapliga Institutionen på Samhällsvetenskapliga fakulteten.

Sammanfattning

Samhällsvetenskapliga fakulteten tar ställning för remissen som ett steg i ledet att omarbete systemet med valsedlar i svenska allmänna val.

Remiss SOU 2026:2 är ett delbetänkande som behandlar utformningen av valsedlar och procedurer kring allmänna val i Sverige. Riksdagsval, kommunala val och val till Europaparlamentet berörs. Detta delbetänkande är framför allt inriktat på att minska den administrativa belastningen och öka tillgängligheten i samband med val. Det svenska systemet med ett stort antal valsedlar i omlopp har av utomstående observatörer tidigare fått kritik för att det inte fullt garanterar valhemligheten. Därför gjordes en förändring som implementerades första gången i Europaparlamentsvalet 2019, som innebär att valsedlar ska tas bakom en skärm. Det orsakade dock köbildning vid riksdagsvalet 2022. En huvudsaklig slutsats i remissen är att antalet valsedlar i samband med allmänna val bör minskas. Remissen ger ett antal förslag på hur detta kan genomföras, med hänsyn till partiets, väljares, och valadministrationers resurser och förutsättningar.

Nya undersökningar/bakgrundsinformation

Det är viktigt att se denna remiss som ett delsteg i ett ställningstagande för eller emot en mer omfattande förändring av systemet med valsedlar, det vill säga, om det svenska systemet bör övergå från ett system med en valsedel per parti till en enhetsvalsedel där alla partier står med. Ett förslag gällande det senare kommer läggas fram i slutbetänkandet.

Utredningsförslaget: Avsnitt 4.4.4 "Valhemligheten"

I detta stycke kommenteras att förändringen att ta valsedlar bakom en skärm ibland orsakar problemet att väljare behöver göra en kort promenad på vägen från skärmen till valbåset där valsedlarna stoppas i kuvertet. Under denna promenad finns möjlighet att prata med andra väljare och se vilka valsedlar som kommer stoppas i kuverten. I remissen uppges att organisationen Democracy Volunteers rekommenderar ett system där valsedelsskärm och valbås står intill varandra, för att undvika detta och öka valhemligheten. Detta är en relevant observation som bör tas vidare i beaktande.

Utredningsförslaget: Avsnitt 7.4.1 "Partivalsedlar tas bort"

Att renodla systemet med partivalsedlar är ett led i steget att minska antalet valsedlar. I remissen föreslås att partivalsedlar utan kandidater tas bort. Detta kan innebära ett större fokus på partiernas kandidater relativt partiet i sig. Idag har både partier och väljare inflytande över rangordningen av kandidater. Systemet med personval har dock relativt lågt genomslag i Sverige sedan det infördes i slutet av 1990-talet. Därför bör denna förändring av valsedlar – med än större fokus på kandidater, och möjligheten att kryssa för en kandidat – kommuniceras tydligt till väljare.

Utredningsförslaget: Avsnitt 7.6.1 "Endast en valsedel per parti och valkrets"

Även förslaget att begränsa antalet parallella valsedlar per valkrets till en enda, är kopplat till behovet att minska antalet valsedlar. Denna förändring är positiv för att göra systemet mer enhetligt och förutsättningarna mer likvärdiga för partier och väljare.